

שמחת בית

השואבה

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה

(ישעיה י"ב, ג)

מקראי שמחה

וְשִׂמְחַת בְּחֶגְךָ — — — וְהֵייתָ אִךְ שְׂמֵחַ.

(דברים ט"ז, יד-טו)

ותיחדון בחדות חגיכון בשאובתא וחלילא.

(תרגום יונתן בן עוזיאל)

תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך, נעימות בימינך נצח.

(תהלים ט"ז, יא)

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

(שם, צ"ז, יא)

תנו רבנן: חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל, שנאמר (דברים ט"ז, יד) ושמחת בחגך. במה משמחם? — בין ר' יהודה אומר: אנשים בראוי להם ונשים בראוי להם. אנשים בראוי להם — בין, ונשים במאי? — תני רב יוסף: בבבל — בבגדי צבעונין; בארץ ישראל — בבגדי פשתן מגוהצים.

תניא ר' יהודה בן בתירא אומר: בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר (שם, כו) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ד' אלקיך, ועכשיו שאין ביהמ"ק קיים, אין שמחה אלא בין שנאמר (תהלים ק"ד) ויין ישמח לבב אנוש.

(פסחים ק"ט, א)

כתיב ושמחתם לפני ד' אלקיכם שבעת ימים (ויקרא כ"ג) אית תניי תני בשמחת לולב הכתוב מדבר, אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר.

(ירושלמי סוכה, פ"ג הלכה י"א)

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אני אומר לא הכל לאורה ולא הכל לשמחה. צדיקים — לאורה דכתיב „אור זרוע לצדיק”. ולישרים שמחה דכתיב „ולישרי לב שמחה”.

(תענית ט"ו, א)

קרייה רחמנא לסוכות ופקדיה אמצוותא דשמחה.

(זהר)

מצות שמחה

אעפ"י שכל המועדות, מצוה לשמוח בהם, בחג הסוכות היתה במקדש יום שמחה יתירה שנאמר „ושמחתם לפני ד' אלקיכם שבעת ימים”. וכיצד היו עושין? — ערב יום טוב הראשון, היו מתקנין במקדש מקום לנשים מלמעלה ולאנשים מלמטה, כדי שלא יתערבו אלו עם אלו, ומתחילין לשמוח ממוצאי יו"ט הראשון, וכן בכל יום ויום מימי חולו של מועד, מתחילין — מאחר שיקריבו תמיד של בין הערבים — לשמוח לשאר היום עם כל הלילה.

והאיך היתה שמחה זו? — החליף מכה ומנגנין בכנור ובנבלים ובמצלתים, וכל אחד ואחד בכלי שיר שהוא יודע לנגן בו, ומי שיודע בפה — בפה, ורוקדין ומספקין ומטפחין ומפזזין ומכרכרין כל אחד ואחד כמו שיודע, ואומרים דברי שירות ותושבחות, ושמחה זו אינה דוהה לא את השבת ולא את יום טוב.

מצוה להרבות בשמחה זו, ולא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה, הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ומשמחין במקדש, בימי חג הסוכות, אבל כל העם, האנשים והנשים, כולן באין לראות ולשמוע.

השמחה שישמח אדם בעשיית המצוות ובאהבת האל-ל שצוה בהן — עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר „תחת אשר לא עבדת את ד' אלקיך בשמחה ובטוב לבב”. וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו — חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר „אל תתהדר לפני מלך”. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו, הוא הגדול, המכובד, העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר „ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני”. ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה', שנאמר „והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ד'”.

(רמב"ם, סוף הלכות לולב)

השמחה לשמו

שרשי המצוה, לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים, כמו שהוא צריך אל המזון עכ"פ ואל המנוחה ואל השינה. ורצה הא-ל לזכותינו, אנחנו וצאן מרעיתו, וצונו לעשות השמחה לשמו, למען נזכה לפניו בכל מעשינו, והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים, לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם, צונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו, ותמצא לנו תרופה גדולה, בהיות שובע השמחות לשמו ולזכרו, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר, לבל נצא מדרך היושר יותר מדאי.

(החנך, מצוה תפ"ח)

וגילו ברעדה

ועל כן יזכיר הכתוב הוזה בחג הסכות, „והיית אך שמח". כרי למעט השמחה, שהרי כל אכין ורקין מעוטיין, ולמדך הכתוב שיתנהג האדם בשמחת העולם הזה בדרך בינוני, ואף בזמן עשית המצוות ראוי לו שישמח וירעד, וכענין שדרשו רז"ל „עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה — במקום גילה שם תהא רעדה". לפי שבעוה"ז יש בו יצה"ר שהוא נמשך אחר השמחה, ואין הצדיקים בטוחים בעצמם, אבל עיקר השמחה ושלמותה הוא לעולם הבא, בראות פני השכינה בשפע שאין לו הפסק ובתוספת השגה ותענוג שאין לו תכלית, וכן אמר ישעיה ע"ה (כ"ט) ויספו ענוים בד' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו.

(רכנו בחיי, פ' ראה)

שמחת השנה

ואמר „והיית אך שמח", רוצה לומר: שהנה בחג הפסח ובחג השבועות, בבואך לרגל, היה לבך נודד על התבואות שהיו בשדה, אבל עתה שכבר אספת אותם וברכך ד' אלקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך, תהיה אך שמח, מבלתי מחשבה אחרת כלל.

— — — וזה צורך אמרו שבעת ימים תחוג לד' אלקיך במקום אשר יבחר, כי לא יעשה כמו שעשה בפסח, שאחרי היום הראשון נאמר ופנית בבוקר והלכת לאהליך, כי הנה היה זה, לפי שהיה לבו טרוד אז בענין תבואותיו, וג"כ לצאת הסבה עצמה היה חג השבועות יום אחד, כדי שלא יתעכב אדם בירושלים, וילך לקצור תבואותיו, אמנם עתה, באספך מגרנך ומיקבך, ראוי שתשב בירושלים כל שבעת

הימים, ושלא תהיה לך טרדה בלבבך כלל וכלל, אבל תהיה אך שמח מבלי מחשבה.

וכלל כן במאמר והיית אך שמח, להבטיחו שאם ישמח ויגיל בחג הסוכות יהיה שמח וטוב-לב כל השנה, ואם תתעצב בראשית השנה, בעצבון תאכלנה, כי כן טבע המציאות, השמח בחלקו — ששון ושמחה ישיג, והנאנח בלי סבה — יאנק דום כל הימים. — — — ואומר בסבת מה שהיו הרגלים שלשה, לא פחות ולא יותר, שישראל קבלו מהשם שלשה חסדים גדולים, והם: יציאת מצרים ומתן תורה וירושת הארץ, ולכן צוה שיעלו לביתו שלש פעמים בשנה — — — ובחג הסוכות להודות לפניו על הארץ ועל תבואותיה, — — — וחג הסוכות הוא שבעת ימים מפני שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

(אברבנאל ס' ראה)

שמחה של מצוה

כשאדם עושה מצוה בשמחה, סימן שלבו שלם עם אלקיו, על ידי שמחה של מצוה, הקדוש ברוך הוא מסכך עליו, על ידי שמחה, תפיסת-המוח מתגדלת.

(מהר"ן ז-ל מברסלב, ספר המדות)

שמחת ישרים

„זמן שמחתנו“ — האלקים עשה את האדם ישר ורק לכבוד העוונות מביא להשבונות רבים, ולכן אחר ימי הטהרה מתעוררת השמחה, דכתיב „ישרי לב שמחה“ ואחרי ראש השנה ויום הכפורים נעשים בני ישראל ישרי-לב.

(שפת אמת)

אורות השמחה

גדול הוא אור החסד בעולם, גדולה היא השמחה במעונותיה, גדול הוא האור והעדן במקום שהוא חונה שם, ולעומת זה גדול הוא תהום החושך, העצב והיגון, נוטל האדם אורות שמחה וגדולה ומפזרם בתהומות ומחשכים, והם מאירים שם ומשמחים המון בריות לאין תכלית.

(מ"ן הרב זצוק"ל, אורות הקודש, עמ' תפ"ז)

שער ה'מים

ורוח אלקים מרחפת על פני המים - זה רוחו של מלך המשיח.

(בראשית רבה, ט"ב)

ויעש אלקים את הרוקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרוקיע ובין המים אשר מעל לרוקיע, ויהי כן.

(בראשית א', ז)

וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעד מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח.

(ויקרא ב', יג)

שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח, במלח (שהוא תולדות המים) וניסוך המים בחג.

(רש"י)

ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת אבן, וניסך עליה גֹסֶר ויצק עליה שמן.

(בראשית ל"ה, יד)

ואקים תמן קמא, באתרא דמליף עמיה, קמא דאבנא, ונסיך עליה ניסוך חמר [יין] וניסוך מוי [מים], ארום כדין עתידין למיעבד בחגא דמיטלייא [כן עתידין לעשות בחג הסוכות] ואריק עליה משך זיתא.

(תרגום יונתן בן עוזיאל)

ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני ה'.

(שמואל א' ז' ו')

ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער וישאו ויבאו אל דוד, ולא אבה לשותתם ויסך ובדברי הימים: וינסך אותם לה'.

(שמואל ב' כ"ג, טז; דברי הימים א, י"א יח)

בר קפרא אמר: חג היה וניסוך המים היה והיתר-במה היה.

(ירושלמי סנהדרין, פ"ב הל' ה)

מזה המקום למדנו שכבר נסכו מים לשם יתברך, שאם לא היה נעשה זה במקדש לא היה דוד מנסכם לד'. ולא מצאנו מקום יותר ראוי לזה הנסוך מחג הסכות, וזה לסבות: האחת — כי השילת בחר או שיקחו מהצמחים הגדלים על המים כאמרו, וענף עץ עבות וערבי נחל; והשנית — כי אז ראוי לבקש המים מהשילת, וכמו שיקריבו העומר בפסח לבקש ברכת הקציר, והבכורים כעצרת לבקש ברכת פירות האילן, כן יקרבו המים בחג הסכות לבקש מהשם יתברך ברכת הגשמים, כי אז יבוא עת הזריעה ויצטרכו לגשמים; והשלישית — כי שם לבד תמצא ההערה בתורה על רבוי הנסכים, הנה ראוי שיהיו אלו הנסכים בחג בזה האופן.

(ורב"ג, שחזאל ב', שם)

ובחג נידונין על המים. — — — תניא אמר ר' יהודה משום ר' עקיבא: — — — מפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג? — אמר הקב"ה: נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי-שנה.

(ראש השנה ט"ו, א)

רבי יהודה בן בתירה אומר: נאמר בשני (במדבר כ"ט,) ונסכיהם ונאמר בששי ונסכיה, ונאמר בשביעי כמשפטם, הרי מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן מים, מכאן רמז לניסוך המים מן התורה.

(תענית ב', ב)

תניא, ר' נתן אומר: בקודש הסך נסך (במדבר כ"ח,) בשני ניסוכין הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין.

(שם, ג', א)

אמר ר' אמי אמר ר' יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורתן: עשר נטיעות, ערבה וניסוך המים — הלכה למשה מסיני.

(שם)

ניסוך המים כיצד? — צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגים היה ממלא מן השלוח. הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש ופנה לשמאלו. שני ספלים של כסף היו שם — — — מערבו של מים, מזרחו של יין.

— — — מנא הני מילי [שתוקעין ומריעין בשאיבת המים של ניסוך]? — אמר רב עינא: דאמר קרא (ישעיה י"ב, ג') ושאתם מים בששון.

(סוכה מ"ח, ב)

תנו רבנן: מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן, ואותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו, לא מפני שהוכשר לעבודה [בסתימה זו], אלא מפני שלא יראה מזבח פגום.

(סוכה מ"ח, ב)

וניסוך המים בחג הלכה למשה מסיני, ויש לו רמזים נסתרים בתורה, ואותן שאינם מאמינים בתורה שבעל פה, אינם מאמינים בניסוך המים, ולפיכך כשניסך זה, המים על רגליו, רגמוהו כל העם באתרוגיהם, לפי שהיה צדוקי שאינו מאמין בנסוך המים.

(רסב"ט, פ"ה השניות, סוכה טפ"ד)

אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמא ואיתימא ר' יוחנן: אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר.

(יומא כ"ו, ב)

א"ר אלעזר: כשמנסכין את המים בחג, תהום אומר לחבירו אבע [הנבע] מימך, קול שני רעים אני שומע [ניסוך המים וניסוך היין]. שנאמר (תהלים מ"ב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריק [קול ב' צינורים הנמשכים מנקבי הספלים — של מים ושל יין — שע"ג המזבח, ר"ח].

(תענית כ"ה, ב)

בחולו של מועד, בראשון, מה היו אומרים? — הבו לד' בני אלים (תהלים כ"ט), [כל המזמור, על שם שהיום תחלת שמחת בית השואבה, דהיינו כבוד ועז, ובאותו מזמור „קול ד' על המים" על שם ניסוך המים — רש"י].

(סוכה נ"ה, א)

וכתיב ביה ז' פעמים קול, על שם ז' ימי החג שאומרים שיר בקול על ניסוך המים.
(מהרש"א, שם)

עיריה המים בתוך היין

כתב הרמב"ם: כל שבעת ימי החג מנסכין מים על גבי המזבח, ודבר זה הלכה למשה מסיני, ועם ניסוך היין של תמיד של שחר היה מנסך המים לבדו, ואם עיריה המים

לתוך היין או היין לתוך המים ונסך שניתם מכלי אחד — יצא (הלכות תמידין ומוספין, ס"א, ו-1)

ועל זה הקשה חכם ספרדי אחד מהא דבבא בתרא צ"ו, ב, דאמרינן שם, בכולן לא יביא, ואם הביא — פסול" וגם מזוג בכלל הפסולים ועיי"ש ברש"י שהביא מה שכתב הספרי „וגסכו רביעית ההין — חי אתה מנסך ולא מזוג“.

והנה הלחם משנה" בפרק י"א מהל' מאכלות אסורות הלכה ט' עמד על מה שהשמיט הרמב"ם את המזוג ולא הזכירו בכלל היינות הפסולים למזבח (פ"ו מהל' מזבח הל' ט) ואומר דהרמב"ם סובר באמת שהמזוג כשר למזבח, ולו דרך אחרת בפירוש הגמרא „אי למיעוטי מזוג — עליווי עלייה“ (ב"ב, שם) וסבירא ליה דכיון דעלייה, כשר למזבח. ודחינן ברייתא דספרי מקמי גמרא דידן.

אבל לי נראה לומר דהרמב"ם אף הוא סובר דמזוג פסול, ומה שלא הזכירו בכלל פסולי-המזבח משום שכבר כללו במה שכתב שכל שנשתנה היין — פסול לגבי מזבח, ואם מזוג בו מים ודאי נשתנה ריחו וטעמו. ומה שפסק שאם „עירה המים לתוך היין וכו' — יצא“ היינו דוקא בניסוך החג, כיון שגם ניסוך המים מצוה היא, אין מצות מבטלות זו את זו וביחס לקדשים: אין עולין מבטלין זא"ז, ובדיעבד מותר, מה שאין כן בניסוך של כל השנה שהוא רק ניסוך-יין, צריכים אנו דוקא חי ולא מזוג.

(ושבות ע"פ, חלק ב', או"ח ס"י י"ח. ועי' אור שמח פרק י"א

הל' מאכלות אסורות, ס' ועי' מרחשח ח"א, ס"י כ"א)

אש ומים

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולים
— ומשה עלה אל האלקים, ויורדים — וירד
משה.

(מדרש)

שורש ענין הסוכות עם יום כפור — אחד
הוא. אלא שזה בעליה וזה בירידה.

(לקוטי תורה)

לא ללמד על עצמם יצאו יום הכפורים וחג הסוכות, אלא ללמד
על כל השנה כולה יצאו. כל אחד מהם, לפי תכונתו ומהותו, נותן
מהודו ומשפיע מכחו על כל השנה. יום הכפורים — בעליה למעלה.
וחג הסוכות — בירידה למטה.

ביום הכפורים מתרומם האדם למעלה משאונם והמונם של החיים
החילוניים, החמריים. יוצא האדם מביתו הקבוע ושם את משכנו בבית
מקדש מעט, מקום שם הוא מתיחד עם קונו, שופך נפשו לפני מלך

העולם, שם את כל מחשבותיו בקודש של חובת היום וסדר היום, עד שהוא מתעלה למדרגה של „דוגמת מלאכי השרת“ (שלחן ערוך). ובחג הסוכות — גם אז עוזב האדם את ביתו הקבוע, אבל לא לשם עלייה לבית הכנסת, אלא לשם ירידה לחצר, לתוך הסוכה. לא ימי „אסור באכילה ושתייה“ כיום הכפורים, אלא אדרבה ימי שמחה „זמן שמחתנו“ ו„אין שמחה אלא בבשר, אין שמחה אלא ביין“. מוריד האדם את כל קדושת התורה וטהרת היהדות גם לתוך חמירותה של הארץ. „חג הסוכות תעשה לך באספך מגרגך ומיקבך“ — גם הדגן מן הגורן וגם המלאה מן היקב, מקבלים שפע אור מקדושת החג.

וזה כוחם וזו תעורתם של יוה"כ וחג הסוכות כמקור ושורש לכל השנה כולה. אדם מישראל העסוק בכל ימות השנה במלאכתו, במשלוח ידו, ולפתע פתאום תוך כדי טרדותיו, יש בכחו לעזוב לרגע את כל אלה, להתרומם מעל להם, להמלט אל בית הכנסת, לקבוע עתים לתורה בבית המדרש — הרי זה ניצוץ מאותה מדרגה עליונה שהגיע אליה ביום הכיפורים; ואדם מישראל כשהוא שקוע בכל ימות השנה במצולת החיים החמריים, ולשם, לתוך ענייני החומר גופו, הוא ממשיך חוטי פו, קוי אור תורה ומצוה, מיפה את החיים, מעדן ומשפר את החומר — הרי זה הד-כח ששאבו וספגו בחג הסוכות.

„נמשלו דברי תורה לאש, שנאמר: הלא כה דברי כאש נאום ה', ונמשלו דברי תורה למים, שנאמר: הוי כל צמא לכו למים“ — התורה מעלה את האדם, מרוממתו לשמי-שמים, כאשר זו העולה למעלה, ויחד עם זה היא מלוותו על דרכו גם בירידתו למטה, כמים „היורדים ממקום גבוה למקום נמוך“.

עבודת יום הכפורים היא באש: „ולקח מלא המחתה גחלי אש — — — ונתן את הקטרת על האש לפני ה'“; ועבודת החג היא במים: ניסוך המים, שמחת בית השואבה, תפלת גשם. האש של יום הכפורים אינו משחית, אינו מכלה, אלא מאיר ומחמם — אש-דת, תורה אור; והמים של חג הסוכות נמשכים „ממקום גבוה“ — „מקוה ישראל ה'“...

(הרש"י זווין שליט"א)

המים הם סמל התנועה והכח, סמל הגדול והצמיחה. בנסוכם לפני ד' אנו מבליטים את שעבודם של כל כחות הטבע לד'. בנגוד לאומרים „כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה“, אנו מכריזים: „קול ד' על המים!“ קול ד' וכחו בכל יצורי עולמים.

(הרכ"ס ספורש שליט"א)

בית השואבה

ושאבתם מים בששון, ממעיני הישועה.

(ישעיה י"ב, ג)

מעייני-הישועה הם מעין-השלוח שהיה עומד באמצע המדינה (ירושלמי תגיגה, פרק א, הל' ב), בתוך החומות שנקראו ישועה (עיר עז-לנו ישועה ישית חומות חל - ישעיה כ"ג, א; וקראת ישועה חומתיך - שם, ס', יח).

(הר"י רייכר שליט"א)

הנה באר בשדה - זו ציון. והנה שלשה עזרי צאן - אלו שלשה רגלים. כי מן הבאר ההוא ישקו - שמשם היו שואבים רוח הקודש, והאבן גדולה - זו שמחת בית השואבה. א"ר הושעיא: למה היו קוראים אותו בית השואבה? - שמשם היו שואבים רוח הקודש.

(בראשית רבה פ' ע)

ושתית מאשר ישאבון הנערים - זה בית השואבה. ולמה נקרא שמה שואבה? - שמשם היו שואבין רוח הקודש.

(מדרש רות, סוף פ' ד)

א"ר יונה: יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש. ללמדך שאין רוח-ק שורה אלא על לב שמח. מאי טעמא? - והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלפים (מלכים ב', ג).

(ירושלמי סוכה, פ"ה הלכה א)

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה - ותקבלון אולפן חדתן מבחירי צדיקיא.

(תרגום)

ולכן נקרא מקום השמחה שבעזרה בית השואבה ולא בית הנסוך. ו"שאבתם" - רוחיק על ידי נסוך - "מים" - שהיה - "בששון".

(מהרש"א, סוכה נ', ב)

מי שלא ראה שמחת בית השואבה - לא ראה שמחה מימיו. במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול [מאי תיקון גדול? - א"ר אלעזר: כאותה ששנינו, חלקה היתה בראשונה והקיפוח גזוטררא והתקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים

מלמטה — גמרא]. מנורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב בראשיהם, וארבעה סולמות לכל אחד ואחד, וארבעה ילדים מפרחי-כהונה, ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג* (שהן מטילין לכל ספל וספל מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהן, מהן היו מסקיעין, ובהן היו מדליקין. ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה [תנא: אשה היתה בוררת חטין לאור של בית השואבה — גמרא]. חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם, באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות. והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלתים, ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר, על חמש-עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים — כנגד חמש-עשרה שיר-המעלות שבתהלים — שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה. ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושני חצוצרות בידיהן — — — היו תוקעין והולכין עד שמגיעים לשער היוצא ממזרח. הגיעו לשער היוצא ממזרח הפכו פניהן ממזרח למערב, ואמרו: אבותינו שהיו במקום הזה, אחוריהם אל ההיכל ופניהם קדימה, ומשתחיים קדמה, לשמש, ואנו — לי-ה עינינו! ר' יהודה אומר: היו שונים ואומרים, אנו לי-ה — ולי-ה עינינו.

(סוכה נ"א)

תנו רבנן, יש מהן אומרים: „אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנתנו” — אלו חסידים ואנשי מעשה. ויש מהן שאומרים: „אשרי זקנתנו שכפרה על ילדותנו” — אלו בעלי תשובה. אלו ואלו אומרים: „אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו.”
 תניא: אמרו עליו על הלל הזקן, כשהיה שמח בשמחת בית-השואבה, אמר כן: „אם אני כאן — הכל כאן, ואם אני כאן — מי כאן?!”
 תניא אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל, כשהיה שמח שמחת בית השואבה, היה נוטל שמונה אבוקות של אור וזורק אחת ונוטל אחת ואין נוגעות זו בזו.
 תניא: אמר ר' יהושע בן חנניא: כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא היינו רואים שינה בעינינו.

(שם, נ"ג א)

איתמר, רב יהודה ורב עינא: חד תני — שואבה, וחד תני — חשובה. אמר מר זוטרא מאן דתני שואבה לא משתבש — דכתיב

* ק"כ לוג כנגד שנתיו של משה רבנו ע"ה, לזכות לאור התורה.

(תוספות יום טוב)

(ישעיה י"ב) ושאתם מים בששון, ומאן דתני חשובה לא משתבש —
 דאמר רב נחמן: מצוה חשובה היא ובאה מששת ימי בראשית.
 (סוכה נ', ב)

ויש מפרשים: בית השאובה — בית האבוקות (על שם האבוקות של אור)
 שכן בסוריא קורין לאבוקה שובה.
 (ערוך ספר, שנה י"ב, ספר א', ע' נ"ו)

ראית השמחה

„מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו” —
 ראיה היא בעין-הלב, להסתכל ולהתבונן בשמחה שהיינו שמחים
 בזמן שבית המקדש היה קיים. שכל השמחות שואבות ונובעות משם
 גם עכשיו, על ידי הזכירה ומצות-לולב שהוא זכר למקדש. ומי
 שמעולם לא נתן לב להתבונן בשמחה זו — לא ראה שמחה
 מימיו.

(שפת אמת)

שמחת השאיבה

„מתחילת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם הוא כטעם
 הפרי — כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה רוחנית גבוהה, כללית,
 ראויים היו להיות מוחשים בחוש נשמתי באותו הגובה והנועם שעצם
 המגמה מורגשת בו, כשמציירים אותה” (אורות התשובה, פרק ו', ז)
 — ולכן נקראה השמחה על שם השאיבה — האמצעי — ולא על
 שם הניסוך — המגמה —. למדך: שעל ידי התקדשות והתעלות,
 האמצעי עולה לדרגת המגמה.

(מפי מרן הרב זצוק-ל)

Can moto

U-sha-av-tem me-tib-son min-mei nei bai-ye - shu-a u-sha-
 min-mei nei bai-ye - shu-a u-sha-av-tem u-sha-av-tem
 ma-yim ma-yim ba-sa-son ma-yim me-yim ba-sa-son